

EL VAIXELL
DE VAPOR

Jo, en Watson i l'armari de la Jacqueline

Gemma Lienas

Il·lustracions
de Marisa Morea

cruïlla

PREMI
EL VAIXELL
DE VAPOR

EL VAIXELL
DE VAPOR

Jo, en Watson i l'armari de la Jacqueline

Gemma Lienas

PREMI EL VAIXELL DE VAPOR 2018

Il·lustracions de Marisa Morea

cruïlla

*A en Solomon, que, per gran
que sigui, sempre serà el meu petit.*

UN SOBRE QUE NO VA ARRIBAR AL SEU DESTÍ

EM DIC ISOLDA. Isolda Roca.

Ja ho veieu: el meu cognom és força corrent. En canvi, el meu nom és extravagant. I jo, segons diuen les companyes d'escola, encara ho soc més. Em troben molt estranya. Perquè abans vivia a l'Eixample i fa només un any que visc a la Barceloneta; jo trobo que el canvi no es nota gaire: els carrers del meu nou barri també són tots paral·lels i perpendiculars, amb l'avantatge afegit que tinc el mar molt a la vora. Perquè porto els cabells tallats molt curts i a elles els encanta dur-los llargs. Perquè em flipa llegir i a elles no tant. I perquè de gran vull ser enginyera aeronàutica. O sigui, vull dedicar-me a dissenyar avions i altres aparells que puguin volar.

Això de ser enginyera aeronàutica ho vaig decidir quan tenia vuit anys perquè vaig anar de viatge a París amb avió i el comandant em va deixar visitar la cabina. Em vaig quedar de pasta de moniato quan em va explicar per què servia cada botó, cada esfera, cada llumeta... Era sensacional pilotar aquell avió, però encara més haver-lo ideat. Vaig dir que, de gran, m'hi dedicaria. El meu germà, que encara no era el cretí en què s'ha acabat convertint, però que ja era un tocanassos de primera, es va riure de mi. I jo vaig passar-ne molt, que és el que acostumo a fer.

El meu germà Parsifal, l'únic que tinc, per sort!, tampoc té un nom gens comú. Aquesta mania dels noms estrafolaris ve dels temps en què la mare es moria per anar amb el pare al Liceu a sentir òpera. D'aquí els va venir la idea de dir-nos Isolda i Parsifal. Ara, la mare no té temps ni calés per anar al Liceu i, si pogués anar-hi, s'adormiria a la butaca perquè sempre va curta de son: es lleva

molt d'hora per anar a netejar, primer oficines i després cases particulars. Al migdia torna per dinar i, amb la col·laboració de l'àvia, mira de posar-li les piles al pare i de treure-les al cretí d'en Parsifal.

En Parsifal es fa dir *Sif*, però l'àvia, ni cas!, el crida sempre pel seu nom complet. Jo, en canvi, procuro no parlar-m'hi perquè és més fastigós que menjar-se un plat d'espínacs i, si l'he d'anomenar d'alguna manera, li dic *Cretí*.

A mi, el Cretí em diu *Mitja merda*, els amics em diuen *Iso* i a casa, *Isolda*, però em penso que, si ara els pares m'haguessin de triar un nom, me'n posarien un dels de sempre: Maria, Carme, Dolors... Perquè la mare, d'ençà que el pare va perdre la feina i tot va començar a anar de gairell, no està per gaires complicacions.

Ara ja no viatgem tampoc; ens estem sempre a casa..., a casa de l'àvia. Ens hi vam haver d'instal·lar a començament d'aquest curs quan els del banc es van quedar el nostre pis i ens van deixar al carrer. A mi, m'encanta viure-hi però el Cretí tot el dia rondina perquè és un pis molt petit. I, la veritat, en això té tota la raó. Però, i què?

I ara els diners que tenim són els de la pensió de l'àvia i els que guanya la mare fent feines de neteja. O sigui, vivim una vida que és com un mitjó girat del revés: no té res a veure amb la que teníem abans.

Just en el mateix moment en què comparo la vida amb els mitjons, sona el timbre que marca el final de les classes.

És divendres a la tarda i comencem un pont llarguíssim de quatre dies, ja que el dimarts 1 de maig és festiu i l'escola ha decidit que dilluns no hi haurà classe. Quina passada!

La mestra ens ha explicat que l'1 de maig se celebra el Dia Internacional del Treball, que reivindica els drets de treballadors i treballadores i que té el seu origen en el moviment obrer del segle XIX. Crec que deu ser cosa del passat perquè ara, pel que diu la mare, de drets, en tenen pocs. Ella, per no tenir, no té ni seguretat social: no es pot posar malalta perquè, sinó, no cobra.

Sortim de l'aula com si cent mil tiranosaures rex ens empaitessin. Segurament els meus companys tenen pressa per començar els dies de vacances, però jo, per córrer a la llibreria del barri.

La llibreria és llarga i estreta i plena de prestatgeries que van de terra al sostre. A l'entrada hi ha els llibres nous. I a la part del darrere s'hi amunteguen els vells, o sigui, els llibres usats. En Santi n'és el propietari. Diu que un dia d'aquests es jubilarà i tancarà la llibreria, perquè la gent compra molt poc,

perquè la botiga dona molta feina i perquè l'esquena cada dia li fa més mal. Jo creuo els dits perquè no sigui veritat que un dia abaixi la porta metàl·lica per sempre. Per a mi seria un drama perquè és un dels racons del barri que més m'agrada. Em miro tots els volums i penso que cadascun explica una història que, si la llegeixo, em portarà a viure una altra vida, ben diferent de la meua. I això que la meua em sembla de primera, però trobo divertit poder-ne viure moltes alhora. Per això m'ho passo pipa llegint.

Els divendres, en sortir de classe, sempre passo una estona per la llibreria per ajudar en Santi. Jo carrego les caixes i l'ajudo a col·locar els volums al seu lloc – així l'esquena no li pateix gaire– i ell, a canvi, em regala llibres.

–Hola, Isolda –em diu així que sent la campaneta que té a la porta per avisar-lo quan entra algú.

–Hola, Santi. Tens paquets per desar?

–No n'ha arribat cap de nou. Però, mira, al fons, amb els llibres de vell, n'hi ha una pila per posar a l'última lleixa.

M'hi acompanya perquè li fa por que m'enfili a l'escala de mà sense la seva vigilància. «I si caiguessis... », diu si jo protesto.

Ell subjecta l'escala i jo pujo i baixo amb uns quants volums cada cop.

Quan acabem, plega l'escala i em diu que té una sorpresa per a mi.

–Un llibre francès.

–Jo no sé francès –li dic.

–No et caldrà saber-ne. Ja ho veuràs.

I treu d'un calaix un llibre apaïsat, de tapes dures. Me'n tradueix el títol:

–Apassionats per l'aviació. I tu ho ets, oi, d'apassionada? Doncs mira, t'explica els diferents aparells voladors des del 1709 fins al 1939. Veuràs quins estris més estranys han arribat a anar pel cel... I tot són dibuixos i fotografies, de manera que, encara que no entenguis l'idioma, et faràs una idea clara del que s'hi explica.

A la portada hi ha un dibuix molt curiós: una mena d'ocell, de panxa esfèrica i transparent, on es veuen dues persones assegudes; sota l'esfera, unes ales que no tenen res a veure amb les dels avions actuals sinó que semblen les d'una au.

–M'agrada molt.

En Santi somriu.

–He, he –fa–. M'ho imaginava. I espera't quan te'n trobi un d'igual però que expliqui la història de l'aviació fins al segle XXI.

Mmm. Em faig gasosa només de pensar-hi.

El fullejo un moment, tot i que tinc ganes de mirar-me'l amb més calma. I, ostres, entre les pàgines sis i set, m'hi trobo un sobre. Penso que l'hi deu haver ficat en Santi i se n'ha oblidat.

-Ei, Santi! És teu?

Agafa el sobre tan esgrogueït com el llibre.

-No -fa movent el cap-. S'ho devien oblidar els antics propietaris.

I me'l torna.

Al damunt del sobre hi ha escrit: «Per a la Carmeta».

-Potser a dins no hi ha res -suggereix el llibreter-. Està obert. Per què no ho mires?

Alço la pestanya del darrere i sí que hi ha algun paper a l'interior. El trec.

-Fotos!

Són dues fotos antigues.

-Què faig? -demano.

En Santi em recomana que les torni a desar al sobre i que consideri que són una mena d'apèndix del llibre.

-Vols dir que me les puc quedar?

-Oi tant! Què vols fer-ne, si no?

Per a la Carmeta

Li dic adeu i me'n vaig amb el meu tresor sota el braç a buscar un lloc tranquil per mirar-me'l amb calma. Tot i que la llibreria és al carrer paral·lel al de casa nostra, no vull anar-hi perquè segur que el Cretí em farà la guitza. Camino, doncs, pel passeig Marítim fins arribar a l'alçada de l'escola. Just al davant, de cara al mar, hi ha un banc de fusta al costat d'una palmera.

M'hi instal·lo, obro el llibre i en trec el sobre amb les fotos.

Per a la Carmeta...

Qui devia ser la Carmeta? La propietària del llibre? Potser sí. Potser va rebre el sobre i, després d'obrir-lo, el va ficar a dins del llibre i se'n va oblidar. És clar que, si el va rebre, bé l'hauria estripat per treure'n el contingut...

Giro el sobre i me'l miro per darrere. La pestanya és de les que té una mena de pega que s'ha de llepar perquè s'enganxi. I no està llepada!

Això vol dir que mai no van tancar el sobre...

-Doncs potser a la Carmeta, mai no l'hi va arribar -dic en veu alta.

I començo a imaginar: tal vegada la propietària de les fotos les volia donar a la Carmeta i les va posar al sobre i després dins del llibre i se'n va oblidar.

APAREIX EN WATSON

DONCS, pobra la Carmeta, si es va quedar sense aquelles imatges...!

Després de mirar-me ben mirat el llibre i de comprovar que els aparells voladors han patit una gran transformació fins a arribar als del segle XX, decideixo examinar les fotos. Les trec de dins del sobre. Són fetes en blanc i negre sobre un paper que brilla moltíssim i té les vores dentades. De fotos com aquestes, tan antigues, ja només en té la meva àvia. Els meus pares les tenen digitals, fetes amb el mòbil, i totes són de color.

Em poso a mirar-les. Una és d'una dona i l'altra, de dues nenes.

De sobte, tinc una idea. Em convertiré en detectiu per esbrinar qui és la Carmeta i tornar-li les fotos. M'ho poso tot al damunt de la falda per pensar millor com m'organitzo i just en aquest moment...

Catacrac!

No he tingut temps de reaccionar. Una mena d'embalum a reacció se m'ha tirat al damunt i m'ho ha engegat tot pels aires.

Les fotos i el llibre han acabat a terra. I el cap verd que conduïa bojament un monopatí, també.

–Ho sento –em diu el cap verd, amb el nas ple de sang i uns ulls de pena terribles.

Jo, que l'hauria volgut estrangular, quan el veig amb aquesta fila, sento llàstima. I m'hi acosto per ajudar-lo a alçar-se.

–T'has fet mal?

–No... Sí... Una mica –i em fa un somriure divertit i càlid a la vegada. Un somriure com aquelles salses que piquen i alhora són dolces.